

Koulukuljetusohje

VIRTAIN KAUPUNKI

Koulutoimi

sivistyslautakunta 14.8.2019

1. JOHDANTO

Tämän säännön tarkoituksena on sisältää ne periaatteet, joiden mukaan koulukuljetus Virtain kaupungissa myönnetään esioppilaille, perusopetuksen ja lukion oppilaille. Kuljetussäännön tavoitteena on olla kuljetuksista päättävien viranhaltijoiden ja lautakunnan päätöksenteon tukena. Lisäksi sen tehtävänä on olla ohjeistuksena koulukuljetuksista vastaaville autoilijoille, kouluille sekä oppilaiden huoltajille. Virtain kaupungin koulukuljetus pyritään järjestämään siten, että se on toimivaa, turvallista ja kustannustehokasta.

2. KOULUKULJETUKSIA KOSKEVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ

Perusopetuslain 6 § mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita. Kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muulle tässä laissa tarkoitettua opetusta saavalle 1 momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa tämän lain 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään. Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan opetuksen järjestämipaikaksi osoittaa myös vastaavat edellytykset täyttävä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu päivähoitopaikka tai muu soveltuva esiopetuksen järjestämipaikka. Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämipaikkaa. (23.12.1999/1288) Lasta ei ilman huoltajan suostumusta saa osoittaa opetukseen, jossa 31 §:n 3 momentin nojalla peritään oppilaalta maksuja, eikä opetukseen, jossa kaupungin päätöksen tai opetuksen järjestämisluvan perusteella noudatetaan erityistä maailmankatsomuksellista tai kasvatustavallista järjestelmää. Perusopetuslaki § 32 mukaisesti, jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettua päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi.

Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. (19.12.2003/1139) Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (24.6.2010/642) Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämipaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi, jos esiopetusta saava lapsi osallistuu toisessa kunnassa järjestettävään lasten päivähoitoon lasten päivähoidosta annetun lain 11 c §:ssä tarkoitettulla tavalla, opetuksen järjestäjällä on oikeus edellyttää, että lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista päivähoito- ja esiopetuspaikan välillä. (8.4.2011/324) Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

3. KOULUKULJETUKSEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET

Koulumatkan pituus

Lapsella on oikeus koulumatkaan kävellen. Koululaisten yleiskunto on heikentynyt liikkumisen vähenemisen myötä. Koulumatkojen kulkeminen kävellen edistää terveyttä ja ennaltaehkäisee monilta sairauksilta. Samalla lapsi oppii liikkumaan kotiympäristössään ja luottamaan omaan koulumatkasta selviytymiseensä muiden koululaisten tavoin, joka näin vahvistaa myös lapsen itsetunnon kehittymistä.

Huoltajat ovat aina ensisijaisesti velvollisia opettamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Koulukuljetus järjestetään oppilaalle kaksi kertaa päivässä: aamulla kotoa kouluun ja illalla koulusta kotiin. Koulukuljetus järjestetään koulutuksen järjestäjän ilmoittamaan oppilaan lähikouluun (ensisijainen oppilas). Muuhun, kuin lähikouluun menevien oppilaiden (toissijainen oppilas) huoltajat ovat itse velvollisia järjestämään lastensa koulumatkan ja mahdolliset kuljetukset parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös kuljetusoppilaiden vanhemmat voivat järjestää lastensa koulumatkat paremmin, mikäli katsovat, ettei kaupungin tarjoama perustaso ole heille riittävä ja vastaavat tällöin syntyvistä kustannuksista. Mikäli oppilas ei käytä kaupungin hänelle myöntämää koulukuljetusta, huoltajan tulee ilmoittaa tästä koululle tai sivistyspalveluihin.

Perusopetuslaissa määritellään koulumatkan pituudesta seuraavasti: jos perusopetusta, esiopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen. Virtain kaupungin kuntakohtaiset koulukuljetuksen myöntämisen periaatteet ovat seuraavat:

- 0.-3. luokkalaisilla, kun koulumatka ylittää kolme (3) kilometriä
- 4.-9. luokkalaisilla, kun koulumatka ylittää viisi (5) kilometriä.

Varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä matkaa kodista kouluun ja takaisin. Oppilaan koulumatkan pituus lasketaan kodin pihalta koulun pihalle (kodin pihamaan reunalta koulun pihamaan reunaan) lyhintä käyttökelpoista reittiä, jota hän liikennesääntöjä noudattaen voi jalan tai pyörällä kulkea. Koulumatkan mittaus tapahtuu internetin karttaohjelmia käyttäen. Poikkeuksia kilometrirajoissa ei tehdä, vaan kaikkia oppilaita kohdellaan samoin perustein. Tarvittaessa kaupungin teknisten palvelujen henkilöstö voi suorittaa tarkistusmittauksen. Esikoululaiset ja 1. -3. luokan oppilaat ovat velvollisia kävelemään päätielle (tai muuhun kuljettajan ilmoittamaan paikkaan) 1,5 kilometrin päästä, 4. – 6. luokan oppilaat 3 kilometrin päästä ja 7. – 9. oppilaat 5 kilometrin päästä.

Virtain lukion opiskelijoille koulukuljetus järjestetään tarvittaessa myös klo 16.15. Lukion opiskelijoille koulumatkatukena korvataan päivittäisten koulumatkojen kustannuksia. Yhdensuuntaisen koulumatkan on oltava vähintään 10 kilometriä, jotta koulumatkatukea voidaan myöntää. Koulumatkatuki korvaa julkisen liikenteen matkakustannuksia niin, että opiskelijan omavastuu eli maksuosuus on 43,00 euroa kuussa. Koulumatkatukea voi hakea myös muiden kuin julkisten kulkemuotojen, kuten oman auton tai kimpakyydin käyttämiseen. Tällöin summa määrittyy meno- ja paluumatkan pituuksien mukaan ja on 52,98 - 343,14 euroa kuussa.

Koulumatkatukea ei voi hakea netissä. Koulumatkatuen hakemuslomakkeen saa koulusihteeriltä ja se palautetaan koulusihteerille. Ajantasaisista lisätietoja: www.kela.fi/koulumatkatuki-maara-ja-maksaminen. Myös klo 16.15 taksikykydeistä veloitetaan opiskelijan omavastuuosuus.

Koulumatkan vaarallisuus

Jos oppilaan koulumatka oppilaalle osoitettuun esi- tai perusopetuspaikkaan tai osa siitä todetaan vaaralliseksi, kunta voi järjestää koulukuljetuksen koulumatkalle tai sen vaaralliseksi katsotulle

osuudelle. Arvioinnissa tarkastellaan monipuolisesti koulumatkan olosuhteita, mutta suurimman painoarvon arvioinnissa saavat teiden liikennemäärät ja nopeusrajoitukset. Pelkkää vaaralliseksi määritellyn tien ylitystä tai esim. valaistuksen puuttumista ei automaattisesti katsota perusteeksi koulukuljetuksen järjestämiseen.

Koulumatka voidaan tulkita vaaralliseksi myös muista syistä kuin liikenneolosuhteiden vuoksi, muun muassa petoeläinten poikkeuksellisen käyttäytymisen vuoksi. Pelkkä petojen esiintyminen ei ole koulukuljetuksen myöntämisperuste, vaan petojen käyttäytymiseen tulee liittyä häiriökäyttäytymistä tai jatkuvaa liikkumista asuntojen välittömässä läheisyydessä. Petokyydit myönnetään hakemuksesta tapauskohtaisesti määräajaksi ja hakemuksen liitteeksi tulee asiantuntijalausunto.

Koulumatkan vaikeus tai rasittavuus

Kuljetuksen järjestäminen koulumatkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella edellyttää aina asiantuntijan lausuntoa. Lausunnon voi antaa lääkäri, psykologi tai muu asiantuntija. Lausunnosta tulee ilmetä koulukuljetustarpeen perustelujen lisäksi oppilaalle suositeltava kuljetusmuoto ja ajanjakso, jolle koulukuljetus tulisi järjestää. Lausunto ei kuitenkaan velvoita kuntaa järjestämään koulukuljetusta, vaan sitä käytetään asiantuntija-apuna päätöksenteossa. Asiantuntijalausunnot on toimitettava joka lukuvuosi uudelleen, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuisia. Tällaisissa tapauksissa asia sovitaan erikseen. Kaupungin osoittamassa esi- tai perusopetuspaikassa opiskelevalle oppilaalle voidaan hakemuksesta myöntää koulukuljetus liikuntarajoitteen (ns. keppiläiset) perusteella tietylle ajanjaksolle. Myös tällöin koulukuljetuksen tarve tietylle ajalle tulee osoittaa lääkärinlausunnolla. Lääkärinlausuntoa käytetään aina vain asiantuntija-apuna koulukuljetuksesta päätettäessä.

E erityisen tuen oppilaiden koulukuljetustarpeet arvioidaan vuosittain oppilaiden siirtyessä ylemmälle vuosiluokalle. E erityisen tuen päätös ei automaattisesti ole peruste koulukuljetukselle. Koulukuljetus järjestetään joko taksilla tai linja-autolla yksilöllisin perustein.

Yhteishuoltajuus

Oppilaalla on yksi osoite, joka on merkitty väestörekisteriin ja jonka perusteella määritellään oppilaan lähikoulu. Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää kuljetusta eri osoitteessa asuvan toisen huoltajan luota. Linjaus perustuu päätökseen KHO:2006:10.

4. KOULUKULJETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Pääperiaate on, että kuljetus järjestetään halvinta kulkuneuvoa käyttäen päätien varresta. Koulukuljetusten järjestämisessä käytetään sekä linjaliikennettä että tilausajoja. Koulunjohtajat tekevät esityksen kuljetettavista oppilaista ja pyrkivät laatimaan lukujärjestykset siten, että kuljetustarve on mahdollisimman pieni. Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää vain osalle matkasta. Matka, joka oppilaan tulee varautua kulkemaan omin neuvoin, on pisimmillään omavastuumatkana määritelty kilometriraja. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jos oppilaan koulumatka on järjestetty linja-autolla tai taksilla, voi hän joutua kävelemään osan matkasta (enintään 5 km), ellei koulumatkaan päivittäin käytetty aika ylitä ao. aikarajoitusta. Oppilas haetaan kotipihasta vain koulumatkan vaarallisuuteen

tai terveydellisiin tekijöihin perustellusta syystä. Tällainen syy voi olla esim. liikuntarajoite, jonka vuoksi ei voida edellyttää, että oppilas kulkisi omatoimisesti kuljetusreitinvarteen.

Perusopetuslain § 32 mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka saa kestää enintään - kaksi ja puoli tuntia oppilaan ollessa alle 13-vuotias lukuvuoden alkaessa - kolme tuntia oppilaan ollessa yli 13-vuotias lukuvuoden alkaessa. Oppilaan koulukuljetukseen ja omatoimiseen kävelyyn kuuluva yhteisaika ei saa ylittää perusopetuslain mukaisia koulumatkan päivittäisiä aikoja. Tämä on otettava huomioon suunniteltaessa oppilaan omatoimisesti kuljettavan koulumatkan pituutta. Koulumatkaan kuluva aika arvioitaessa käytetään Kuntaliiton julkaiseman henkilökuljetusoppaan arvioita oppilaan keskimääräisestä kävelyajasta ikähuomioiden.

Koulukuljetukset pyritään järjestämään niin, että kävelymatkat eivät muodostuisi kohtuuttoman pitkiksi eivätkä oppilaiden koulupäivät kohtuuttomasti venyisi. Oppilaalle saattaa kuitenkin koulukuljetusautojen reiteistä ja aikatauluista johtuen kertyä odotusaikaa aamulla ennen koulun alkamista sekä iltapäivällä koulun päättymisen jälkeen. Koulupäivän jälkeen kuljetusta odottavalle oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus valvottuun toimintaan tai tarjota tila esim. läksyjen tekemiseen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta ja koulun kerhot

Oppilaan osallistuessa maksulliseen aamu/iltapäivähoitoon tai -toimintaan, hänelle ei myönnetä koulukuljetusta. Mikäli koulukuljetusoppilas osallistuu kouluilla järjestettäviin kerhoihin, hänelle ei järjestetä erillistä koulukuljetusta kotiin kerhon jälkeen.

Työjärjestyksestä poikkeavat koulun alkamis- ja päättymisajankohdat

Koulukuljetusoppilas on oikeutettu koulukuljetukseen ennen tai jälkeen hänelle annetun tukiopetuksen. Jälki-istuntoon määrätulle oppilaalle ei järjestetä erillistä koulukuljetusta jälki-istunnon jälkeen vaan koulun tulee huolehtia siitä, että oppilaan on mahdollista kulkea kotimatka myöhemmin lähtevällä aikataulun mukaisella vuorolla.

Kuinka poikkeavaa koulukuljetusta anotaan

Koulukuljetus myönnetään ilman erillistä hakemusta niille, joille se matkan pituuden vuoksi kuuluu tai oppilaan terveydentila sen pysyvästi vaatii. Muissa tapauksissa koulukuljetus myönnetään vain hakemuksesta ja sitä haetaan lukuvuosittain sivistyslautakunnalta, joka tekee asiasta päätöksen. Hakemus osoitetaan yhtenäiskoulun rehtorille.

Vaihtoehtona järjestetyille kuljetukselle Virtain kaupunki voi suorittaa huoltajalle korvausta oppilaan kuljettamisesta aiheutuneista kustannuksista. Korvaus vastaa matkakustannuksia pääsääntöisesti halvinta kuljetustapaa noudattaen. Korvaus maksetaan jälkikäteen laskua vastaan. Kustannusten korvauksen edellytyksenä on, että kunta ei ole kuljetusta muulla tavoin järjestänyt ja asiasta on sovittu etukäteen huoltajan kanssa aloittamista.

5. KOULUKULJETUKSEN AIKANA

Oppilaan turvalliseen koulumatkaan vaikuttavat monet tekijät. Oppilasta tulee neuvota liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Tärkeä rooli oppilaan turvalliseen koulutiehen opastamisessa on oppilaan huoltajilla ja koululla. Vanhempien tulee tutustua koulureittiin yhdessä oppilaan kanssa. Huoltajat ovat aina ensisijaisesti velvollisia opettamaan lapsiaan liikkumaan omatoimisesti ja turvallisesti liikenteessä. Kouluilla panostetaan liikennekasvatukseen esim. opastamalla heijastimen käyttöön ja korostamalla pyöräilykypärän käyttöä.

Liikenneturvallisuus on kuljetuksen aikana tärkeää. Koulukuljetusautossa ei saa liikkua kuljetuksen aikana ja turvavyöt on pidettävä kiinni koko ajomatkan ajan. Koulukuljetusauton kuljettajan tulee puuttua kuljetuksen aikana ilmeneviin häiriötilanteisiin. Koulukuljetusauton kyytiin saa ottaa sellaisia urheiluvälineitä tai muita tavaroita, joita tarvitaan lukujärjestyksen mukaisesti esimerkiksi liikuntatunneilla, tai joiden tuomisesta on muuten erikseen sovittu koulun kanssa.

Oppilaan on oltava hyvissä ajoin ennen sovittua aikaa odottamassa sovitussa paikassa. Koulukuljetus ei odota oppilasta, jotta kuljetus pysyy aikataulussa. Oppilasta ei myöskään palata uudelleen hakemaan, mikäli tämä ei ole sovittuna aikana sovitulla paikalla.

Huoltajan tulee ilmoittaa autoilijalle, kun oppilas ei tarvitse koulukyytiä. Autoilijalle on hyvä ilmoittaa oppilaan terveydentilaa koskevista seikoista esim. allergioista, jotka saattavat vaikuttaa kuljetuksiin. Koulukuljetusauto ei saa ohittaa hakupaikkaa ennen sovittua aikaa, elleivät kaikki ajolistojen mukaan hakupaikasta kyytiin nousevat oppilaat ole mukana. Iltapäivisin koulukuljetusoppilaat haetaan kouluilta suunnitellun ajoreitin mukaisesti.

Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana. Mikäli oppilas aiheuttaa koulukuljetusautolle ilkivaltaa, on hän velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Tällöin oppilaan huoltaja ja liikennöitsijä sopivat keskenään vahinkojen korvaamisesta. Virtain kaupunki ei korvaa oppilaiden koulukuljetusautoille aiheuttamia vahinkoja. Oppilaat ovat vakuutettuja koulupäivän ja –matkan ajan. Koulumatkaksi ei katsota oppilaan poikkeamista koulureitiltä tai sitä, että hän ei käytä ilmoitettua koulukuljetusta. Näissä tapauksissa oppilas toimii omalla/huoltajan vastuulla.

Mikäli kouluauto ei saavu noutopaikkaan ilmoitettuna aikana esim. auton rikkoutumisesta johtuen, on liikennöitsijä velvollinen järjestämään korvaavan kuljetuksen. Talvisin sääolot voivat aiheuttaa kouluauton aikatauluihin myöhästymisiä.

Mikäli kuljetusoppilas ja hänen huoltajansa eivät ole tyytyväisiä kuljetuksen laatuun, tulee asiasta ottaa yhteyttä kaupungin koulutoimeen. Ongelmatilanteet kirjataan ylös ja kuljetusyrittäjään otetaan yhteyttä palvelun parantamiseksi.

OPPILAAN TEHTÄVÄT

- On ajoissa sovitulla paikalla
- Odottaa autoa rauhallisesti aiheuttamatta vaaraa itselleen tai muille
- Istuu penkillä ja kiinnittää turvavyön
- käyttäytyä asiallisesti ja muuten huomioiden
- noudattaa koulun järjestyssääntöjä
- Kerro kuljettajalle, jos matkan aikana ilmenee ongelmia

HUOLTAJAN TEHTÄVÄT

- Opastaa lapsen koulumatkan kulkemiseen ja asialliseen käytökseen koulumatkalla
- Ilmoittaa aina poissaolosta koulutaksin kuljettajalle
- Ilmoittaa aina pidempiaikaiset muutokset koulutoimistoon
- Huoltaja ei voi itse tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutosta kuljetusreittiin

KULJETTAJAN/LIIKENNÖITSIJÄN TEHTÄVÄT

- Huolehtii, että auto on määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti
- Huolehtii, että turvavyöt ovat kunnossa, niitä on tarpeellinen määrä ja oppilaat kiinnittävät ne.
- Salassapito: Muistaa, että kuljetettavaan tai hänen perheeseensä liittyviä asioita ei saa kertoa ulkopuolisille. Kuljetettavien oppilaiden listat ovat tarkoitettu vain kuljetusreittejä ajaville kuljettajille.
- Kuljettaja vastaa järjestyksenpidosta autossa koulukuljetuksen ajan.
- Huolehtii, että erityistä huolenpitoa vaativat oppilaat saatetaan vastaanottajalle saakka

KOULUN TEHTÄVÄT

- Rehtori/koulunjohtaja ylläpitää koulukuljetuksessa olevien oppilaiden luettelon
- Huolehtii, että koulukuljetusten pelisäännöt käydään läpi oppilaiden kanssa
- Huolehtii, että koulun lukujärjestyksissä on kuljetusten tarpeet huomioitu
- Huolehtii, että erityistä huolenpitoa vaativilla oppilailla on henkilö vastaanottamassa kouluautosta tai saattamassa kouluautoon
- Järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan mahdollisena kuljetusten odotusaikana
- Välittää huoltajilta ja oppilailta tulevaa tietoa koulukuljetusten toimivuudesta koulukuljetuksia hoitavalle henkilölle.

SIVISTYSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT

- Huolehtii, että kuljetuspäätökset on tehty yhdenvertaisin perustein kuljetussäännön perusteiden mukaisesti.